

परिशिष्टे

परिशिष्टे

परिशिष्ट /

निवडक सिंचन प्रकल्पांचा परिचय/प्रकल्पांची आवश्यकता आणि उत्क्रांती दर्शविणारे विवरणपत्र
(परिच्छेद क्रमांक 1.3 पहा)

अनु. क्र.	प्रकल्पाचे नाव	विवरण
1.	आंधळी मध्यम सिंचन प्रकल्प	हा प्रकल्प महाराष्ट्राच्या पश्चिमेकडील दुष्काळग्रस्त भागातील 1498 हेक्टर शेतजमिनीला सिंचनाद्वारे लाभ मिळावा म्हणून सातारा जिल्ह्यातील माण तालुक्यातील आंधळी गावाजवळ माण नदीवर बांधण्यात आला. या प्रकल्पात 2040 मीटर लांबीचा मातीचा बांध असून त्याची पाणी साठवण क्षमता 9.27 मिमी ³ आहे. प्रक्षेपित सिंचन क्षमता 2321.9 हेक्टर (1498 x 1.55 म्हणजे सिंचनयोग्य क्षेत्र x पिकाची तीव्रता) 155 टक्के पीक तीव्रतेसह (खरीप 88 टक्के, दोन हंगामात 12 टक्के आणि रब्बी 55 टक्के) होती आणि खरीप आणि रब्बी हंगामात सिंचनाची गरज पूर्ण करणे अपेक्षित होते. अंदाजे ₹ 1.15 कोटी खर्चाच्या प्रकल्पाला महाराष्ट्र शासनाने एप्रिल 1977 मध्ये मान्यता दिली.
2.	पिंपळगाव (ढाले) मध्यम सिंचन प्रकल्प	बार्शी तालुक्यातील सहा गावातील ¹ 2400 हेक्टर शेतजमिनीचा सिंचनाद्वारे महाराष्ट्राच्या पश्चिम भागातील दुष्काळग्रस्त भागाला लाभ देण्यासाठी सोलापूर जिल्ह्यातील बार्शी तालुक्यातील सिरा नाल्यावर हा प्रकल्प बांधण्यात आला. या प्रकल्पामध्ये सिरा नाल्यावर ओगी ² प्रकारातील वेस्ट वेअर असलेल्या मातीच्या धरणाचा समावेश होता (भोगवती नदीची वितरिका) ज्यामध्ये 3384 हेक्टर (2400 x 1.41) च्या प्रक्षेपित सिंचन क्षमतेसह 141 टक्के (खरीप 100 टक्के आणि रब्बी 41 टक्के) पीक तीव्रता आणि त्यातून खरीप आणि रब्बी हंगामात सिंचनाची गरज भागवणे अपेक्षित होते. सुरुवातीला ₹ 10.01 कोटी अंदाजित खर्चाच्या प्रकल्पाला जून 1994 मध्ये महाराष्ट्र शासनाने मान्यता दिली.

¹ इरले- 314 हेक्टर, पानगाव- 692 हेक्टर, पिंपळगाव (पान)- 104 हेक्टर, साकत- 347 हेक्टर, उंडेगाव- 852 हेक्टर आणि यावली- 91 हेक्टर

² ओगी प्रकारचे धरण - धरणांमधून पाणी सोडण्यासाठी स्पिलवेसह दरवाजे नसलेले धरण. सिंचनासाठी स्पिलवेद्वारे धरण ओव्हरफ्लो होण्यापूर्वी पाणी सोडले जाते.

अनु. क्र.	प्रकल्पाचे नाव	विवरण
3	पूर्णा मध्यम सिंचन प्रकल्प	हा प्रकल्प अमरावती जिल्ह्यातील चांदूरबाजार तालुक्यातील पूर्णा नदीवर विश्रोली या गावी बांधला गेला ज्याची जमीन अतिशय सुपीक गाळाची होती आणि अन्न उत्पादन वाढवण्यासाठी त्याला खात्रीशीर पाणी पुरवठ्याची आवश्यकता होती. खरीप आणि रब्बी हंगामात सिंचनाची गरज भागवण्यासाठी 10040 हेक्टर (6275x160 टक्के) सिंचन क्षमतेसह 160 टक्के पीक तीव्रता असलेल्या (खरीप 60 टक्के, रब्बी 60 टक्के आणि दोन हंगाम 40 टक्के) 6275 हेक्टर शेतजमिनी सिंचित करण्यासाठी या प्रकल्पाची रचना करण्यात आली होती. सुरुवातीला ₹ 36.45 कोटींच्या अंदाजित खर्चाच्या प्रकल्पाला महाराष्ट्र शासनाने जुलै 1994 मध्ये मान्यता दिली.
4	हरणघाट उपसा सिंचन योजना	हा प्रकल्प वैनगंगा खोऱ्यातील मूल नदीची उपनदी पाथरी ओलांडून 1918 मध्ये बांधलेल्या विद्यमान असोलामेंढा तलावास पाणी देण्यासाठी सावली तालुका जिल्हा चंद्रपूर येथील पाथरी गावाजवळ बांधण्यात आला होता. प्रकल्प बांधल्यापासून कधीही पूर्ण क्षमतेने, म्हणजे 67.01 मिमी ³ भरला नाही, त्यामुळे हा प्रकल्प 29.43 किमी ते 33.75 किमी या कालव्याच्या लाभक्षेत्रांतर्गत मूल तालुक्यातल्या आठ गावांतील 3651 हेक्टर शेतजमीन सिंचनासाठी प्रस्तावित होता. वैनगंगा नदीतून पाणी उचलून वर्षभर विद्यमान असोलामेंढा मुख्य कालवा भरण्यासाठी व त्याद्वारे मूल तालुक्यातील आठ गावांतील 3651 हेक्टर शेतजमीन 29.43 ते 33.75 किमी पर्यंत विद्यमान कालवा प्रणालीद्वारे सिंचित करण्यासाठी या प्रकल्पाची निर्मिती करण्यात आली होती. सुरुवातीला ₹ 12.19 कोटींच्या अंदाजित खर्चाच्या प्रकल्पाला महाराष्ट्र शासनाने फेब्रुवारी 1996 मध्ये मान्यता दिली.
5	सोंड्याटोला उपसा सिंचन योजना	हा प्रकल्प बावनथडी प्रकल्पाच्या ³ उतारावर जिल्हा भंडारा, तालुका तुमसर येथील घन्नोर गावात बांधण्यात आला. त्यात बावनथडी नदीतून पाणी उचलणे आणि 1905 मध्ये बांधलेल्या विद्यमान चांदपूर तलावास पाणी पुरवणे समाविष्ट होते, ज्याचे लाभक्षेत्र स्वतःच्या पाणलोटाने कमी उत्पादनामुळे सिंचनापासून वंचित होते कारण तलाव बांधल्यापासून तो कधीही त्याच्या नियोजित क्षमतेनुसार भरला नाही. सिंचनाची हमी नसल्याने शेतकऱ्यांना रब्बी पीके घेता आली नाहीत. लाभक्षेत्राच्या शेतकऱ्यांद्वारे सर्व हंगामात सिंचनाची आवश्यकता पूर्ण

³ आंतरराज्य प्रकल्प (मध्यप्रदेशसह) बावनथडी नदीवर

अनु. क्र.	प्रकल्पाचे नाव	विवरण
		करण्यासाठी 130 टक्के पीक तीव्रता असलेल्या 11732.50 हेक्टर (9025 x 1.3) सिंचन क्षमतेसह 9025 हेक्टर शेतजमीन सिंचित करण्यासाठी 65.30 मिमी ³ पाणी उचलणे प्रस्तावित होते. सुरुवातीला ₹ 13.33 कोटींच्या अंदाजित खर्चाच्या प्रकल्पाला महाराष्ट्र शासनाने मे 1995 मध्ये मान्यता दिली.
6	वाघोलीबुटी उपसा सिंचन योजना	हा प्रकल्प जिल्हा चंद्रपूर तालुका सावली येथील वाघोली गावाजवळ वैनगंगा, जी एक बारमाही नदी आहे, तिच्या उजव्या तीरावर बांधण्यात आला आहे. यामध्ये वैनगंगा नदीतून पाण्याची उचल आणि वैनगंगा खोऱ्यातील मूल नदीची उपनदी असलेल्या पाथरी नदीवर 1918 मध्ये बांधण्यात आलेला विद्यमान असोलामेंढा तलाव भरणे समाविष्ट होते, ज्याचे लाभक्षेत्र शेवटच्या भागापर्यंत पाणी पोहोचत नसल्यामुळे सिंचनापासून वंचित राहत होते कारण तलाव बांधल्या पासून त्याची संकल्पित क्षमता 67.01 मिमी ³ पर्यंत कधीच भरली नाही. त्यामुळे शेतकरी पावसाच्या पाण्यावर अवलंबून होते आणि खरीप पिकांच्या दरम्यान पाऊस समान प्रमाणात होत नव्हता परिणामी, क्षेत्र कोरडे होते. खात्रीशीर सिंचन सुविधा नसल्यामुळे रब्बी आणि उष्ण हवामानातही नगण्य लागवड झाली. खात्रीशीर सिंचनाची स्थानिक लोकांची सततची मागणी पूर्ण करण्यासाठी आणि लाभक्षेत्रातील सावली तालुका, चंद्रपूर जिल्ह्यातील 20 गावातील ⁴ शेतकऱ्यांद्वारे सर्व हंगामात सिंचनाची आवश्यकता पूर्ण करण्यासाठी 3441 हेक्टर शेतजमीन सिंचित करण्यासाठी 5505 हेक्टर (3441X1.6) सिंचन क्षमता आणि 160 पीक तीव्रतेसह वैनगंगा नदीमधून दरवर्षी 24.42 मिमी ³ पाणी उचलणे प्रस्तावित होते. 1969-70 ते 1990-91 या कालावधीतील वैनगंगा नदीच्या मासिक विसर्जन डेटाच्या आधारे पाण्याची उपलब्धता नदी मापन केंद्र, आष्टी येथे प्रकल्पाच्या उतारावर निर्धारित करण्यात आली होती. तलावाच्या सध्याच्या वितरण व्यवस्थेचा वापर काही नूतनीकरण आणि विस्ताराच्या कामासह पाणी पुरवठ्यासाठी केला जाणार होता. सुरुवातीला ₹ 9.50 कोटींच्या अंदाजित खर्चाच्या प्रकल्पाला महाराष्ट्र शासनाने नोव्हेंबर 1993 मध्ये मान्यता दिली.

⁴ भानसी, चक उपरी, चोरखाल, दोनलमाळ, जाम (भुज), जाम केरोडा राइट, कढोली, काजळवाही, कापसी, केरोडा, कोंडेखाल, पेटगाव चक, पेटगाव (निळसणी), पेटगावमाळ, सामदा, सिर्सीचक, सोनपुर, उपरी, व्याहाड (भुज), वाघोली

परिशिष्ट II

निवडक प्रकल्पांच्या बाबतीत हंगामानुसार केलेले सिंचन
(परिच्छेद क्रमांक 2.2.3 पहा)

प्रकल्पाचे नाव	वर्ष	खरीप	रब्बी	उष्ण हवामान	एकूण	टिप्पणी
आंधळी	2014-15	101.00	100.00	0.00	201.00	कोणत्याही हंगामात
	2015-16	60.00	10.00	3.00	73.00	प्रकल्पाच्या कालवा
	2016-17	0.00	0.00	0.00	0.00	प्रणालीद्वारे भूपृष्ठ
	2017-18	100.00	195.00	100.00	395.00	सिंचन पुरवण्यात आले
	2018-19	0.00	0.00	0.00	0.00	नाही. महाराष्ट्र
	2019-20	0.00	169.00	282.00	451.00	शासनाने सादर केलेला
	2020-21	0.00	170.00	174.00	344.00	सिंचनाचा डेटा हा शेतकऱ्यांनी स्वतः व्यवस्था करून धरणातून पाणी उचललेल्या सिंचनाचा होता.
पिंपळगाव (ढाले)	2014-15	342.00	524.00	234.00	1100.00	प्रकल्पाच्या कालवा
	2015-16	0.00	0.00	0.00	0.00	प्रणालीद्वारे कोणत्याही
	2016-17	0.00	536.00	694.00	1230.00	हंगामात भूपृष्ठ सिंचन
	2017-18	293.00	452.00	510.00	1255.00	पुरवण्यात आले
	2018-19	240.00	0.0	0.00	240.00	नव्हते. महाराष्ट्र
	2019-20	0.00	609.30	350.00	959.30	शासनाने सादर केलेला
	2020-21	250.53	588.98	459.86	1299.37	सिंचनाचा डेटा हा शेतकऱ्यांनी स्वतः व्यवस्था करून धरणातून पाणी उचललेल्या सिंचनाचा होता.
पूर्णा	2014-15	1243.00	1167.00	318.00	2728.00	खरीप आणि रब्बी
	2015-16	1087.00	1496.00	206.00	2789.00	हंगामात सिंचन
	2016-17	814.00	2001.00	423.00	3238.00	पुरवण्यासाठी प्रकल्प
	2017-18	225.00	1798.00	326.00	2349.00	तयार करण्यात आला
	2018-19	1010.00	110.00	149.00	1269.00	होता. प्रकल्पाचे
	2019-20	उपलब्ध नाही	उपलब्ध नाही	उपलब्ध नाही	1690.00	लाभक्षेत्र खात्रीशीर पर्जन्य क्षेत्रामध्ये येते
	2020-21	उपलब्ध नाही	उपलब्ध नाही	उपलब्ध नाही	1166.00	आणि म्हणून खरीप हंगामात सिंचन कमी होते.

प्रकल्पाचे नाव	वर्ष	खरीप	रब्बी	उष्ण हवामान	एकूण	टिप्पणी
हरणघाट उपसा सिंचन योजना	2014-15	2437.00	0.00	0.00	2437.00	रब्बी आणि उष्ण हवामान हंगामात कालव्याद्वारे सिंचन पुरवण्यात आले नव्हते.
	2015-16	2432.00	0.00	0.00	2432.00	
	2016-17	2425.00	0.00	0.00	2425.00	
	2017-18	2425.00	0.00	0.00	2425.00	
	2018-19	2454.00	0.00	0.00	2454.00	
	2019-20	2412.00	0.00	0.00	2412.00	
	2020-21	2424.00	0.00	0.00	2424.00	
सोंड्याटोला उपसा सिंचन योजना	2014-15	8077.00	347.00	763.00	9187.00	महाराष्ट्र शासनाने सादर केलेल्या सिंचनाच्या डेटामध्ये कालवे, तलाव, विहिरी, नद्या, इत्यादी सर्व साधनांचा समावेश आहे.
	2015-16	7956.00	291.00	435.00	8682.00	
	2016-17	7824.00	245.00	747.00	8816.00	
	2017-18	8047.00	268.00	410.00	8725.00	
	2018-19	7974.00	161.00	417.00	8552.00	
	2019-20	7964.00	84.00	2374.00	10422.00	
	2020-21	7974.00	90.00	2609.00	10673.00	
वाघोलीबुटी उपसा सिंचन योजना	2014-15	2281.00	0.00	0.00	2281.00	रब्बी आणि उष्ण हवामान हंगामात कालव्याद्वारे सिंचन पुरवण्यात आले नव्हते.
	2015-16	2168.00	0.00	0.00	2168.00	
	2016-17	2158.00	0.00	0.00	2158.00	
	2017-18	2703.00	0.00	0.00	2703.00	
	2018-19	2280.00	0.00	0.00	2280.00	
	2019-20	2281.00	0.00	0.00	2281.00	
	2020-21	2246.00	0.00	0.00	2246.00	

परिशिष्ट III

प्रकल्पांची सुचवलेली पीक पद्धती दर्शविणारे विवरणपत्र
(परिच्छेद क्रमांक 2.2.4 पहा)

अनु क्र.	हंगामाचे नाव/ पीके	पिकांतर्गत प्रक्षेपित क्षेत्र (हेक्टर) (ICA ची टक्केवारी)
1. आंधळी		
अ)	दोन हंगाम	
1	मिरची	104.86 (7%)
2	कापूस	74.90 (5%)
ब)	खरीप हंगाम	
3	एचवाय बाजरी	224.70 (15%)
4	भुईमूग	149.80 (10%)
5	डाळी (यूआई)	299.60 (20%)
6	हिरवे खत	74.90 (5%)
7	भाज्या	29.96 (2%)
8	कांदे	74.90 (5%)
9	एचवाय ज्वारी	89.88 (6%)
10	एचवाय मका	74.90 (5%)
11	भुईमूग (यूआई)	299.60 (20%)
एकूण (अ + ब)		1498.00 (100%)
क)	रब्बी हंगाम	
12	गहू	104.86 (7%)
13	एचवाय मका	119.84 (8%)
14	एचवाय ज्वारी	149.80 (10%)
15	भाज्या	74.90 (5%)
16	कांदे	74.90 (5%)
17	चारा	149.80 (10%)
18	हरभरा	149.80 (10%)
एकूण (क)		823.90 (55%)
एकूण बेरीज (अ+ब+क)		2321.90 (155%)
3. पूर्णा		
अ)	दोन हंगामी	
1	एल एस कापूस	1882.5 (30%)
2	मिरची	627.5 (10%)
एकूण (अ)		2510 (40%)
ब)	खरीप	
3	एचवाय ज्वारी	941.25 (15%)
4	पेरसाळ	941.25 (15%)
5	भुईमूग	313.75 (5%)
6	डाळी	1568.75 (25%)
एकूण (ब)		3765 (60%)
एकूण (अ+ब)		6275 (100%)

अनु क्र.	हंगामाचे नाव/ पीके	पिकांतर्गत प्रक्षेपित क्षेत्र (हेक्टर) (ICA ची टक्केवारी)
2. पिंपळगाव (ढाले)		
अ)	दोन हंगामी	
1	मिरची	120 (5%)
2	एलएस कापूस	120 (5%)
ब)	खरीप (सिंचित)	
3	एचवाय ज्वारी	360 (15%)
4	खरीप बाजरी	240 (10%)
5	भुईमूग	240 (10%)
6	सूर्यफूल	240 (10%)
7	भाज्या	120 (5%)
खरीप (असिंचित)		
8	डाळी	240 (10%)
9	बाजरी	120 (5%)
10	खरीप एचवाय ज्वारी	360 (15%)
11	कडवाल	240 (10%)
एकूण (अ + ब)		2400 (100%)
क)	नंतरची पिके	
12	एचवाय गहू	240 (10%)
13	रब्बी भाज्या	120 (5%)
14	एचवाय ज्वारी	264 (11%)
15	हरभरा	240 (10%)
16	सूर्यफूल	120 (5%)
एकूण (क)		984 (41%)
एकूण बेरीज (अ+ब+क)		3384 (141%)
4. हरणघाट		
अ)	खरीप	
1	एचवाय धान	2190.6 (60%)
2	एलवाय धान	182.55 (5%)
3	भुईमूग	73.02 (2%)
4	खरीप भाज्या (दोन हंगामी)	109.53 (3%)
5	मिरची	182.55 (5%)
6	ऊस	73.02 (2%)
7	बागायती पिके	109.53 (3%)
8	खरीप डाळी	547.65 (15%)
9	हिरवे खत देणारी पिके	182.55 (5%)
एकूण (अ)		3651.00 (100%)

अनु क्र.	हंगामाचे नाव/ पीके	पिकांतर्गत प्रक्षेपित क्षेत्र (हेक्टर) (ICA ची टक्केवारी)
क) नंतरची पिके		
7	गहू	627.5 (10%)
8	हरभरा	1255 (20%)
9	तेल बिया	941.25 (15%)
10	भाज्या	941.25 (15%)
एकूण (क)		3765 (60%)
एकूण (अ+ब+क)		10040 (160%)
5. सोंड्याटोला		
अ) बारमाही पिके		
1	ऊस	180.5 (2%)
ब) खरीप		
2	धान	7220 (80%)
3	भाज्या	902.5 (10%)
4	डाळी	722.00 (8%)
एकूण (अ+ब)		9025.00 (100%)
क) रब्बी		
5	गहू	902.50 (10%)
6	सूर्यफूल	270.75 (3%)
7	भाज्या	631.75 (7%)
8	हरभरा	902.50 (10%)
एकूण (क)		2707.50 (30%)
एकूण (अ+ब+क)		11732.50 (130%)

अनु क्र.	हंगामाचे नाव/ पीके	पिकांतर्गत प्रक्षेपित क्षेत्र (हेक्टर) (ICA ची टक्केवारी)
ब) नंतरची पिके		
10	हिरवे खत पिकांनंतर गहू	1095.3 (30%)
11	रब्बी एचवाय ज्वारी	182.55 (5%)
12	रब्बी भाज्या	182.55 (5%)
13	भात नंतर हरभरा	182.55 (5%)
14	वाटाणा डाळी	292.08 (8%)
15	उन्हाळ्यातील धान	182.55 (5%)
16	हिरवा चारा	73.02 (2%)
एकूण (ब)		2190.6 (60%)
एकूण (अ+ब)		5841.60 (160%)
6. वाघोलीबुटी		
अ) बारमाही पिके		
1	ऊस	69 (2%)
2	बागायती पिके	103 (3%)
ब) दोन हंगामी पिके		
3	मिरची	172 (5%)
क) खरीप हंगामी		
4	एचवाय धान	2065(60%)
5	एलवाय धान	172 (5%)
6	भुईमूग	69 (2%)
7	खरीप भाज्या	103 (3%)
ड) खरीप हंगामी (असिंचित)		
8	डाळी	516 (15%)
9	हिरवे खत देणारी पिके	172 (5%)
एकूण (अ+ब+क+ड)		3441 (100%)
इ) रब्बी पिके		
10	हिरवे खत दिल्यानंतरचा गहू	1032 (30%)
11	धानानंतरची एचवाय ज्वारी	172 (5%)
12	धानानंतरच्या रब्बी भाज्या	172 (5%)
13	धानानंतरचा हरभरा	172 (5%)
14	उटाणा डाळी(यूटी)	275 (8%)
एकूण (इ)		1823 (53%)
फ) उष्ण हवामानातील पिके		
15	खरीप धानानंतर उन्हाळी धान	172 (5%)
16	हिरवा चारा	69 (2%)
एकूण (फ)		241 (7%)
एकूण (अ+ब+क+ड+इ+फ)		5505 (160%)

